

Рецензії, огляди

УДК 811.161.2'373.21 (477.82) (091)

DOI <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.6.15>

Леонід Ільїн

доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації, Волинський національний університет імені Лесі Українки, ilyinleo@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4180-0544>

ОЙКОНІМІКА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ЛЕГЕНД^{1, 2, 3, 4}

Монографія Алли Потапової «Ойконіміка Волинської області крізь призму історії, географії та легенд» (у 4-х томах) є надзвичайно цінним науковим і культурологічним дослідженням, яке не лише поглиблює знання про географічні назви регіону, а й відтворює історичну пам'ять Волинського краю в її цілісності, глибині та живому звучанні.

У праці проаналізовано й систематизовано наукові підходи до вивчення ойконіміки, основні положення щодо визначення наукових категорій і понять. Детально досліджено специфіку використання зниклих географічних назв, які збереглися лише у старовинних документах або легендах та переказах місцевого населення. Видання охоплює всі чотири адміністративні райони області.

У першому томі монографії розглядаються теоретичні засади вивчення ойконімів та глибоко аналізуються назви населених пунктів Володимирського району Волинської області. Висвітлено історико-географічні умови формування топонімічної картини регіону, особливості локального ландшафту, походження назв і зібрані легенди, що побутують серед місцевих мешканців. Робота ґрунтується на джерелах як наукового, так і фольклорно-етнографічного характеру, зокрема усних свідченнях старожилів.

Другий том монографії присвячено ойконімам Камінь-Каширського району Волинської області. Розглянуто просторову специфіку формування назв поселень у взаємозв'язку із природними умовами, історичними подіями та народними уявленнями. Значну увагу приділено легендам, що пояснюють походження назв, які подано у формі опрацьованих переказів для кращого сприйняття. Матеріал базується на літературних джерелах, архівних даних та польових етнографічних спостереженнях.

У третьому томі досліджуються особливості ойконімічного простору Ковельського району Волинської області. Представлено комплексний підхід до вивчення назв населених пунктів

¹ Потапова А. Г. Ойконіміка Волинської області крізь призму історії, географії та легенд. Т. 1 : Володимирський район. Луцьк : ПП Волинська друкарня, 2025. 392 с.

² Потапова А. Г. Ойконіміка Волинської області крізь призму історії, географії та легенд. Т. 2 : Камінь-Каширський район. Луцьк : ПП Волинська друкарня, 2025. 280 с.

³ Потапова А. Г. Ойконіміка Волинської області крізь призму історії, географії та легенд. Т. 3 : Ковельський район. Луцьк : ПП Волинська друкарня, 2025. 645 с.

⁴ Потапова А. Г. Ойконіміка Волинської області крізь призму історії, географії та легенд. Т. 4 : Луцький район. Луцьк : ПП Волинська друкарня, 2025. 602 с.

з урахуванням природно-географічного контексту, історичних трансформацій та усної народної традиції. У фокусі дослідження – функціональні типи назв, семантика та символіка локальних топонімів.

Четвертий том монографії присвячено Луцькому району – найбільш урбанізованій частині Волинської області з багатим культурно-історичним надбанням. У дослідженні проаналізовано походження назв сіл і селищ району, виявлено їхній зв'язок з географічними умовами (рельєф, водотоки, рослинність) та історичними подіями.

Така композиція праці дозволяє читачеві детально ознайомитися з локальними особливостями кожної частини Волинської області, виявити спільні риси й унікальні відмінності в походженні назв населених пунктів, розвитку топонімічного ландшафту й іншому. Особливу цінність становить комплексний підхід автора: у кожному розділі історичні довідки супроводжуються географічним описом територій та записами народних легенд, переказів і топонімічних версій, зібраних як з письмових джерел, так і під час польових етнографічних досліджень. Цей підхід не тільки збагачує науковий дискурс, але й створює живу картину локальної ідентичності.

Легенди, представлені в монографії, є не просто додатком до історичної канви, а самостійним і важливим пластом національної пам'яті. Вони розкривають внутрішній світ волинського села, його уявлення про світобудову, моральні орієнтири та місцевих героїв. Наприклад, легенди про походження назв сіл, пов'язані із князями, мандрівниками, дивовижними природними явищами або навіть міфічними істотами, формують неповторний образ Волинського краю як простору, в якому зливаються минуле і сучасне, реальне і уявне.

Загалом це унікальне видання є вагомим внеском у розвиток української ойконімії, регіональної історії та збереження нематеріальної культурної спадщини. Рецензована праця заслуговує на увагу не лише науковців, а й усіх, хто цікавиться історією рідного краю та прагне глибше пізнати духовний ландшафт Волинської області.